

Algemene Rekenkamer: verbeter sturing en uitvoering van beleid Ecologische Hoofdstructuur

Sylvia van Leeuwen, Marieke Gorrée & Arien Bles

Op 5 oktober 2006 publiceerde de Algemene Rekenkamer haar rapport 'Ecologische Hoofdstructuur'. In het rapport gaat de Rekenkamer in op de resultaten die met het beleid tot 2005 zijn bereikt en op de knelpunten in de sturing en uitvoering. Ook doet zij aanbevelingen. In dit overzicht lichten wij de belangrijkste conclusies uit het rapport toe.

De biodiversiteit in Nederland staat onder druk. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de Rode Lijsten van bedreigde dier- en plantensoorten, die zijn opgesteld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De Algemene Rekenkamer vindt de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland een groot maatschappelijk probleem en heeft daarom onderzoek gedaan naar het belangrijkste instrument van de rijksoverheid om de biodiversiteit te beschermen: de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Het EHS-beleid is zeer complex en er is veel geld mee gemoeid. Het Ministerie van LNV geeft in de periode 1990 – 2018 bijna 9 miljard euro uit aan de EHS. Hiernaast dragen ook het ministerie van VenW, provincies, de Europese Unie en terreinbeheerders financieel bij aan de realisatie van de EHS. Het EHS-beleid is nu ongeveer halverwege de looptijd van de periode 1990-2018, een mooi moment voor een tussenbalans.

Het doel van de EHS is om in 2018 een samenhangend netwerk te hebben van

kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden met een omvang van ongeveer 728.500 ha op het land en 6,3 miljoen ha in het water. De EHS beslaat ongeveer 20 % van het landoppervlak plus alle grote rijkswateren: de rivieren, het IJsselmeer, het deltagebied, de Waddenzee en de Noordzee. In 1990 was al 453.000 hectare EHS aanwezig (bestaande natuur), zodat 275.000 hectare nieuwe EHS moest worden gerealiseerd. De doelstelling voor de EHS op het land is uitgewerkt in taakstellingen per onderdeel van de EHS en per realisatiewijze. De taakstellingen zijn een aantal malen gewijzigd, onder meer omdat de regering een groter deel van de EHS wil realiseren via agrarisch en particulier natuurbeheer en minder door verwerving en inrichting (huidige taakstellingen in tabel 1; LNV, 2006a).

Wat is tot nu toe bereikt?

Bij gebrek aan tussendoelen hebben we de stand van zaken voor de EHS in 2005 vergeleken met het einddoel voor 2018. De Algemene Rekenkamer heeft de beleidsprestaties in kaart gebracht voor

De Algemene rekenkamer onderscheidt acht knelpunten in sturing en uitvoering van het EHS-beleid (foto: Jan Bos).

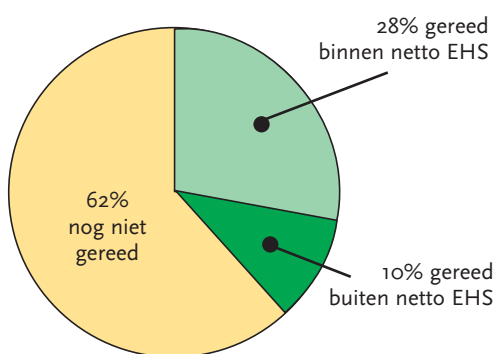

Fig. 1. Stand van zaken realisatie nieuwe EHS begin 2005 (totale taakstelling 275.000 hectare)

Tabel 1. Taakstelling nieuwe EHS (in ha) op het land en stand van zaken per realisatiewijze sinds 1990.

Realisatiewijze	Taakstelling voor 2018	Gerealiseerd begin 2005	EHS gereed begin 2005
Verwerving en inrichting t.b.v. terreinbeherende organisaties	130.904 verwerving 134.544 inrichting*	66.833 verworven 49.059 ingericht	49.059
Particulier beheer	42.771	2.701 gecontracteerd, nog niet ingericht	0
Agrarisch beheer	97.685	56.688	56.688
Totaal nieuwe EHS	275.000		105.747 gereed

Bron taakstellingen: Meerjarenprogramma Vitaal Platteland 2007 -2013 (LNV, 2006a).

Bron realisatiegegevens: informatie van het Ministerie van LNV, Dienst Regelingen en Dienst Landelijk Gebied.

* Er wordt 3.640 hectare gerealiseerd in de rijkswateren; deze hoeven niet te worden verworven maar wel ingericht.

vier elementen uit het EHS-beleid: omvang, kwaliteit, ruimtelijke samenhang en planologische bescherming.

Omvang

Om het einddoel voor de omvang te bereiken moet 275.000 ha verworven en ingericht worden, of als natuur in beheer genomen worden door agrariërs of particulieren (tabel 1). Van die 275.000 ha was begin 2005 ruim een derde (106.000 hectare) gereed (fig. 1). Onder 'gereed' verstaan wij dat de grond is verworven en ingericht, of in beheer genomen. Daarna kan het uiteraard nog jaren duren voordat een volledig ecosysteem tot ontwikkeling is gekomen. In figuur 1 is niet zichtbaar wat nog 'in de pijplijn' zit: er was 2.701 hectare gecontracteerd via particulier beheer maar nog niet ingericht en er was 19.281 ha grond binnen de EHS verworven maar nog niet ingericht. In de Nota Ruimte (VROM et al., 2006) is op een kaart aangegeven waar de EHS moet komen te liggen. Deze kaart heet de netto-EHS (dit in tegenstelling tot de eerste globale ruimtelijke schets van de EHS: de bruto-EHS). Een kwart van de gerealiseerde hectares EHS ligt buiten de netto-EHS. Het gaat daarbij grotendeels om gebieden in agrarisch beheer, waarbij het niet duidelijk is of deze nu wel of niet tot de EHS gerekend mogen worden.

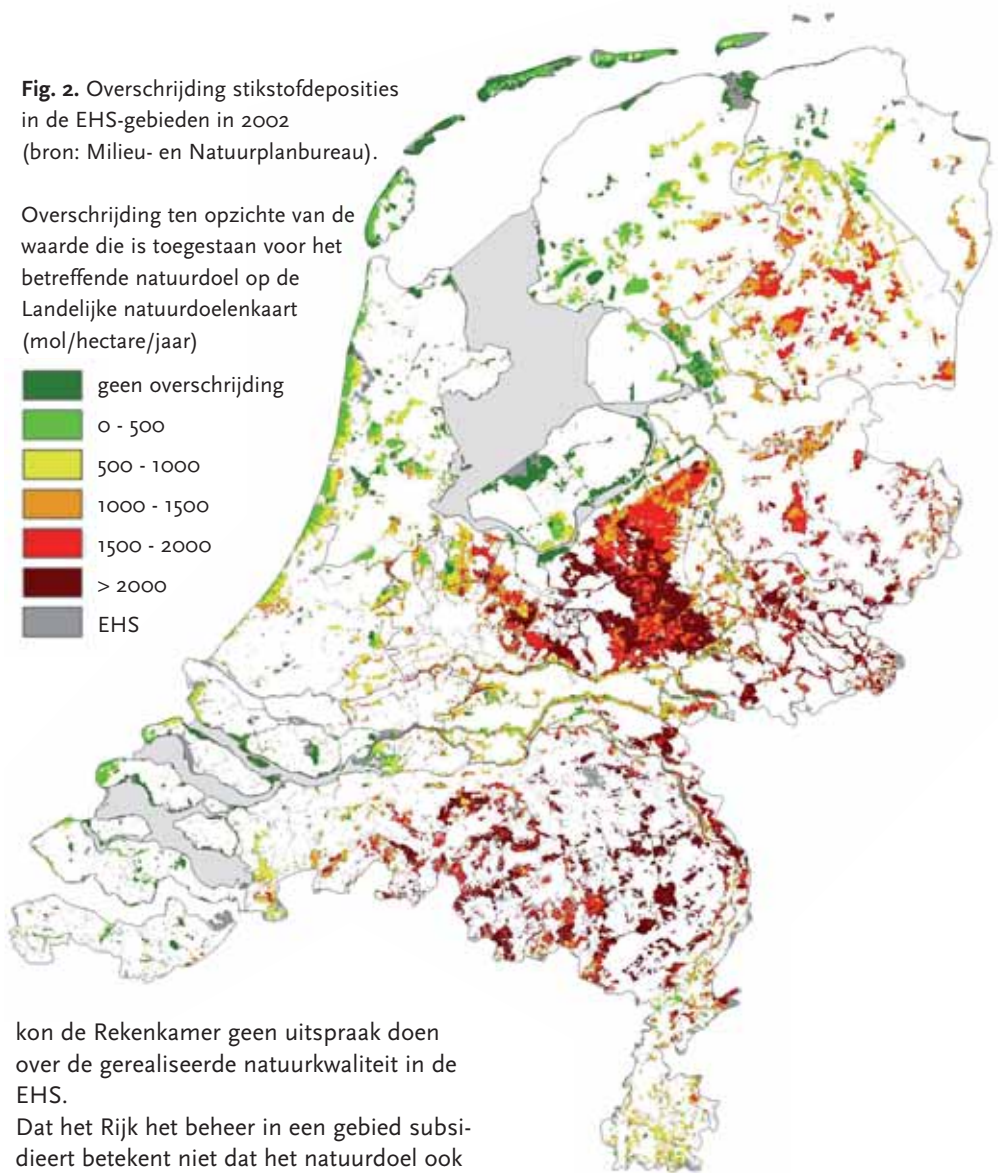
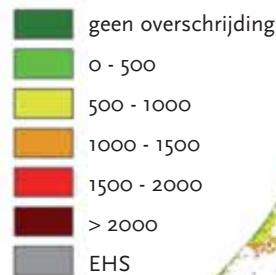
Er is dus nog een lange weg te gaan voor de EHS de gewenste omvang heeft. Vergelijken met de taakstelling voor 2018 geldt dit vooral voor de onderdelen 'inrichting' en 'particulier beheer' (tabel 1).

Kwaliteit

Om natuurkwaliteit te meten heeft LNV een stelsel van natuurdoelen en natuurdoeltypen ontwikkeld (Bal et al., 2002) en op het concept van de Landelijke Natuurdoelenkaart aangegeven wat waar moet komen (LNV, 2003). Deze systematiek wordt echter niet consequent toegepast en daar zijn ook geen bindende afspraken over gemaakt. In de praktijk wordt bij de uitvoering van het EHS-beleid gebruik gemaakt van een aantal andere stelsels, zoals de beheerpakketten Programma Beheer, de instandhoudingsdoelen Natura 2000 en de Staatsbosbeheer-natuurdoelen. Dit veroorzaakt onnodige administratieve lasten voor overheid en beheerders, en bemoeilijkt de sturing aan de hand van natuurdoelen. Ook is nog ca 104.000 hectare binnen de netto-EHS niet van een natuurdoel voorzien op de natuurdoelenkaart. Omdat de realisatie van natuurdoelen niet gemonitord wordt,

Fig. 2. Overschrijding stikstofdeposities in de EHS-gebieden in 2002 (bron: Milieu- en Natuurplanbureau).

Overschrijding ten opzichte van de waarde die is toegestaan voor het betreffende natuurdoel op de Landelijke natuurdoelenkaart (mol/hectare/jaar)

kon de Rekenkamer geen uitspraak doen over de gerealiseerde natuurkwaliteit in de EHS.

Dat het Rijk het beheer in een gebied subsidieert betekent niet dat het natuurdoel ook wordt gerealiseerd. Bij bijna de helft van het gesubsidieerde oppervlak werd een beheerpakket (bijv. van Programma Beheer) gesubsidieerd dat niet past bij het beoogde natuurdoel op de natuurdoelenkaart (Sanders et al., 2006). De verschillen tussen beheerpakket en natuurdoel zijn het grootst bij de grootschalige natuurdoelen, zoals zandboslandschap en duinlandschap (meer dan 90 % resp. 70 % komt niet overeen). De milieukwaliteit is in veel EHS-gebieden nog niet goed genoeg om de beoogde natuurdoelen te realiseren (zie ook Lammers et al., 2005). Door algemene milieu-maatregelen is de milieukwaliteit in de EHS-gebieden de afgelopen decennia wel sterk verbeterd: de depositie van stikstof uit de lucht daalde in 9 jaar tijd met 27 % en de depositie van verzurende stoffen daalde in 23 jaar tijd met 51 %. Ook de kwaliteit van het oppervlaktewater (afgemeten aan de concentraties stikstof en fosfaat) is sinds 1985 duidelijk verbeterd. Het milieubeleid heeft dus wel resultaat gehad maar nog niet genoeg. Zo is de stikstofdepositie in tweederde van de EHS-gebieden nog te hoog (fig. 2).

Met de aanpak van verdroging is de afgelopen jaren nog weinig vooruitgang geboekt. De schattingen van het areaal EHS dat verdroogd is lopen uiteen van 180.000 hectare (Milieu- en Natuurplanbureau op grond van een vergelijking van de grondwaterstand met het beoogde natuurdoel; de rode gebieden in fig. 3) tot 400.000 hectare (IPO & RIZA, 2005, op grond van expert-oordelen; de rode en lichtgrijze gebieden in fig. 3). De Taskforce Verdroging (2006) heeft dit voorjaar een advies uitgebracht dat uitstekend aansluit bij onze bevindingen.

Ruimtelijke samenhang

Bij ruimtelijke samenhang gaat het om vergroten, verbinden en ontsnipperen. Voor het vergroten van natuurgebieden heeft de Rijksoverheid geen toetsbare doelen geformuleerd. Wel blijkt uit analyses die het Milieu- en Natuurplanbureau voor ons uitvoerde dat de hoeveelheid natuur in 'grote gebieden en grote landschappelijke eenheden' (groter dan 2000 hectare en afstand tussen de deelgebieden maximaal 500 meter) sinds 1990 duidelijk is toegenomen (fig. 4).

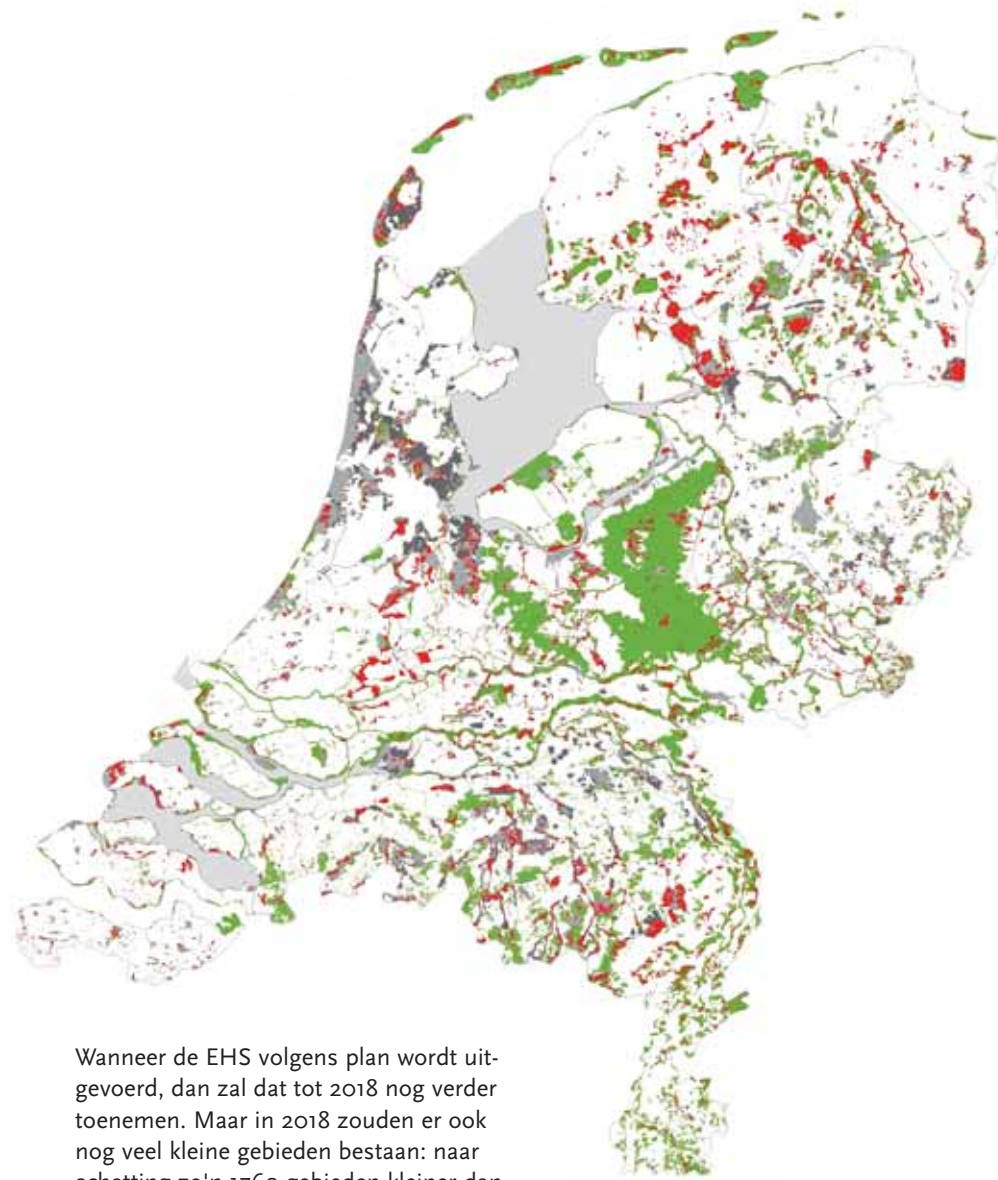

Fig. 3. Verdroging in de EHS-gebieden in 2005 (bron: Milieu- en Natuurplanbureau).

- EHS niet verdroogd
- Verdroogde EHS-gebieden ten opzichte van het beoogde natuurdoeltype (MNP)
- Overige verdroogde EHS-gebieden op de verdrogingskaart 2004 (IPO en RIZA)
- Verdroogde natuurgebieden buiten de EHS op de verdrogingskaart 2004 (IPO en RIZA)

Wanneer de EHS volgens plan wordt uitgevoerd, dan zal dat tot 2018 nog verder toenemen. Maar in 2018 zouden er ook nog veel kleine gebieden bestaan: naar schatting zo'n 1760 gebieden kleiner dan 500 ha. Deze gebieden zijn gemiddeld slechts 60 hectare groot en beslaan een gezamenlijke oppervlakte van meer dan 100.000 ha.

Verbindingen tussen natuurgebieden zijn tot nu toe nog niet goed van de grond gekomen, vooral doordat het huidige beleid pas in 2003 was uitgekristalliseerd. Aanvankelijk was het plan een groot aantal kleinschalige ecologische verbindingen aan te leggen (25.000 hectare); later veranderde het doel in eerst 7, nu 12 robuuste verbindingen (27.000 hectare). Het schrappen van de ecologische verbindingen stuitte op veel weerstand bij de provincies, omdat zij al met de uitwerking daarvan waren begonnen. Na overleg tussen LNV en provincies is daarom in 2005 overeengekomen dat een deel van de ecologische verbindingen alsnog door het Rijk wordt gefinancierd (ongeveer 10.000 hectare). Hiervan is ongeveer 40 % gerealiseerd. Van de 27.000 hectare grootschalige robuuste verbindingen was begin 2005 minder dan 1 % gereed. De exacte begrenzing moet nog plaatsvinden en soms is er

ook nog geen volledige politiek-bestuurlijke overeenstemming tussen LNV en de provincies, zodat de uitvoering nog niet kan beginnen.

Met het ontsnipperen van EHS-gebieden die doorsneden worden door rijksinfrastructuur (rijkswegen, spoorwegen en rijkswaterwegen) is wel veel voortgang geboekt. Het gaat daarbij om projecten zoals de aanleg van ecoducten en faunatunnels. 55 % van de knelpunten op een lijst uit 1994 was in 2004 opgeheven en het Meerjarenplan Ontsnippering (VenW et al., 2004) bevat concrete plannen om een volgende reeks knelpunten aan te pakken. Ook zijn er vistrappen en natuurvriendelijke oevers in en langs de rijkswateren aangelegd. Tenslotte is ook de oprichting van 18 nationale parken een impuls voor de samenhang in het beheer van gebieden in de EHS.

Planologische bescherming

Voor duurzaam behoud van natuur moeten de gerealiseerde hectares EHS ook planologisch beschermd worden. Het uit-

gangspunt van het beleid is dat ingrepen in natuurgebieden niet zijn toegestaan, maar er gelden wel uitzonderingen, namelijk als er geen alternatieven voor de ingreep zijn en het maatschappelijk of openbaar belang ervan groot is. Dit wordt doorgaans aangeduid als het 'nee, tenzij'-principe. Uit ons onderzoek is echter gebleken dat de planologische bescherming nog onvoldoende is. De gebieden liggen nog lang niet overal duidelijk vast in streekplannen en bestemmingsplannen. Elke provincie heeft de EHS op een andere wijze opgenomen in het streekplan: zowel de benaming als de invulling van het 'nee, tenzij'-principe varieert. Ook houdt niemand bij welk deel van de EHS planologisch beschermd is in bestemmingsplannen. Omdat veel bestemmingsplannen ouder zijn dan tien jaar zijn de risico's het grootst voor de nieuwe EHS-gebieden.

Acht knelpunten

Wij hebben onderzocht door welke knelpunten de hiervoor genoemde problemen zijn ontstaan. Wij vragen aandacht voor vier knelpunten in de sturing en vier in de uitvoering van het beleid.

Knelpunten in de sturing

1. Formulering van doelen en kaders

De doelen van het EHS-beleid zijn niet altijd duidelijk geformuleerd. De taakstellingen voor de omvang zijn in de loop van de tijd vele malen veranderd, soms vanwege nieuwe maatschappelijke, politieke, budgettaire of wetenschappelijke ontwikkelingen maar soms ook om onduidelijke redenen. Voorts mist er een consequent gebruik van deze doelen door het bestaan van andere stelsels van natuurdoelen, zoals onder 'kwaliteit' aangegeven. Het aspect ruimtelijke samenhang is niet concreet uitgewerkt in toetsbare criteria of prestatie-indicatoren (zoals minimale

gebiedsgrootte). Een ander voorbeeld is dat het Rijk geen duidelijke definitie heeft gegeven van het 'nee, tenzij'-principe, waardoor de EHS niet overal op dezelfde wijze is beschermd.

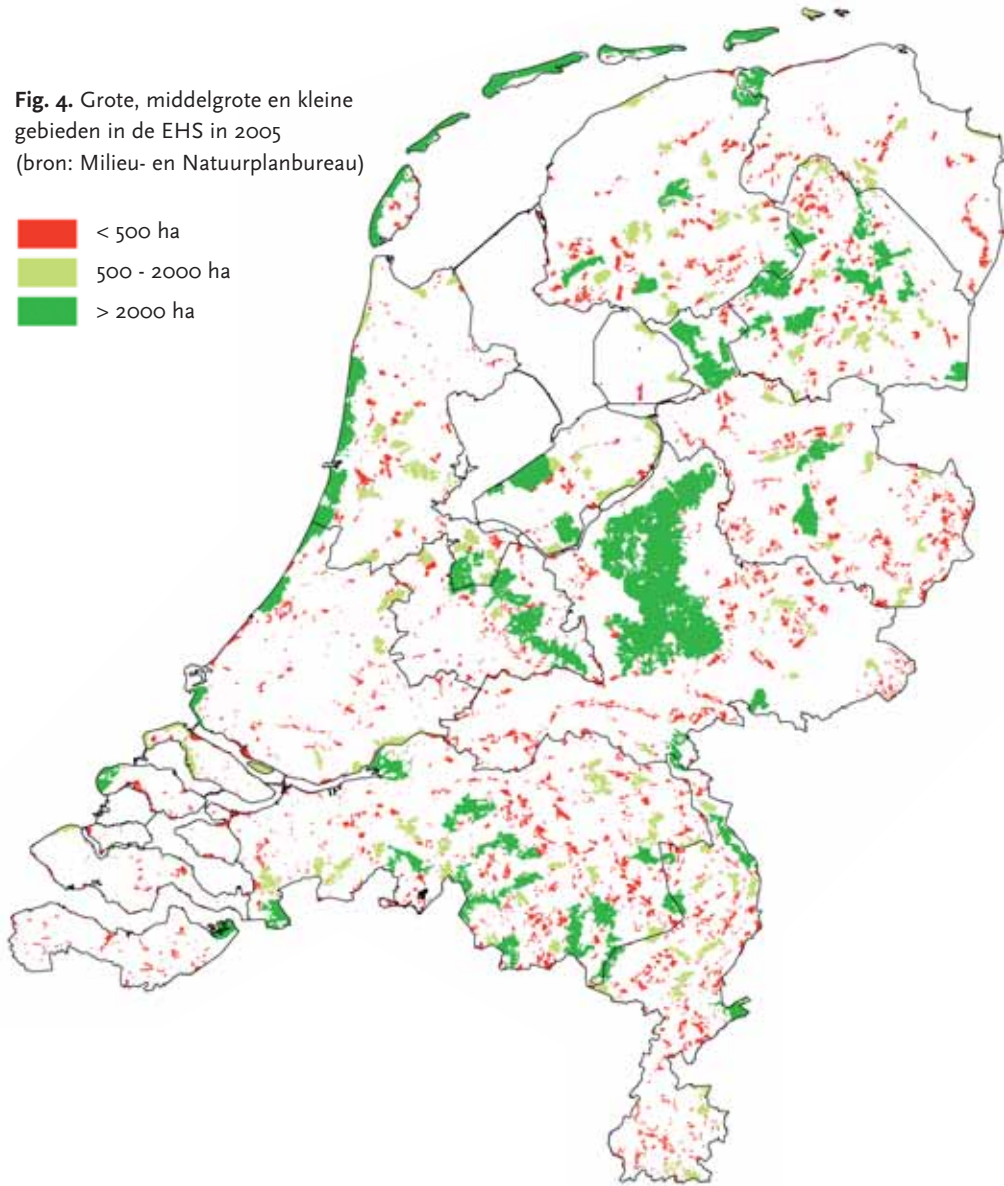
2. Verbetering van de monitoring

Het beleid wordt niet goed gemonitord: er is geen centrale gegevensverzameling, en zonder heldere definities van beleidsprestaties is het ook niet goed mogelijk de voortgang te meten. Voorbeelden zijn dat niet wordt gemonitord of de natuurdoelen bereikt worden en welk deel van de EHS planologisch beschermd is in bestemmingsplannen. Het aantal gerealiseerde hectares wordt wel gemonitord, maar de gegevens van het Ministerie van LNV daarover zijn onzeker. Wij kregen over sommige beleidsprestaties herhaaldelijk andere gegevens. Als de provincies met de invoering van de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG; LNV, 2006b) ook elk op hun eigen manier gaan monitoren, kan het Rijk nog minder zicht houden op de voortgang. Deze wet houdt namelijk in, dat terwijl de EHS en het behoud van biodiversiteit landelijk beleid zijn, de provincies veel meer verantwoordelijkheid voor dit beleid krijgen. Een groot deel van het rijksbudget voor de EHS wordt namelijk overgedragen aan de provincies via het 'Investeringsbudget Landelijk Gebied'.

3. Waar ligt de EHS?

Na 15 jaar is de exacte ligging van de EHS nog steeds niet duidelijk. In de Nota Ruimte (VROM et al., 2006) is een PKB-kaart van de netto-EHS opgenomen, maar deze sluit niet aan bij andere kaarten en bij de taakstelling van 728.500 hectare. Er is onvoldoende afstemming tussen kaarten van het Rijk (Netto-EHS in de Nota Ruimte en Landelijke Natuurdoelenkaart), kaarten van de provincies (streekplan-kaarten, subsidiekaarten in natuur- en beheergebiedsplannen en provinciale natuurdoelenkaarten) en kaarten in gemeentelijke bestemmingsplannen. Daardoor kan het voorkomen dat een gebied volgens de ene kaart wel tot de EHS behoort en volgens de andere kaart niet. Voor gemeenten en burgers is het daardoor onduidelijk waar zij aan toe zijn en welke natuurgebieden planologisch beschermd (moeten) worden. Een bijkomend probleem vormt de begrenzing van de gebieden voor het agrarisch beheer. Het is de bedoeling van de regering bijna 100.000 hectare van de EHS via agrarisch beheer te realiseren. In de pro-

Fig. 4. Grote, middelgrote en kleine gebieden in de EHS in 2005 (bron: Milieu- en Natuurplanbureau)

vinciale beheergebiedsplannen is 1,2 miljoen hectare agrarisch beheergebied voor subsidie begrensd die niet op de kaart van de netto-EHS staat (en 80.000 hectare die wel binnen de netto-EHS valt). Boeren in deze gebieden kunnen voor subsidie in aanmerking komen, maar deelname is vrijwillig en het budget is afgestemd op de veel lagere taakstelling voor agrarisch beheer. Door deze grote vrijheid is het de vraag of agrarisch beheer terecht komt op de meest kansrijke plekken en of het bijdraagt aan ruimtelijke samenhang. Door de omschrijving in de Nota Ruimte is voorts niet duidelijk welke hectares agrarisch beheer nu bij de EHS horen en welke niet.

4. Onvoldoende afstemming tussen de ministeries van LNV en VenW

De Ministeries van LNV en VenW zijn beide betrokken bij de realisatie van projecten nieuwe natte natuur en de EHS in de grote wateren. Bij herhaling ontvingen we verschillende antwoorden op de vraag wat de taakstelling voor deze projecten was en hoeveel daarvan was gerealiseerd.

Knelpunten in de uitvoering

1. Planologische bescherming

De planologische bescherming schiet te kort, omdat de EHS-gebieden nog onvoldoende zijn vastgelegd in streek- en bestemmingsplannen. Dit werd ook al gesignaleerd door de VROM-inspectie (2004 en 2005). Dit komt onder meer door de onduidelijkheid vanuit de Rijksoverheid als het gaat om definities en kaders en doordat het rijk zich hier niet actief mee bezig heeft gehouden.

2. Vrijwilligheid

Door de strikte toepassing van het vrijwilligheidsprincipe kan één particuliere eigenaar van een klein gebied de voortgang van de EHS in een groot gebied tegenhouden. Dat is bijvoorbeeld het geval als iemand niet mee wil werken aan vernattingmaatregelen, omdat een verhoging van het grondwaterpeil nadelig is voor zijn

agrarische bedrijf. In de praktijk wordt onteigening vrijwel niet toegepast. In het algemeen is een zwaar accent op vrijwilligheid goed voor het draagvlak, maar als het te ver wordt doorgevoerd, kan het nadelig zijn voor de voortgang van de EHS.

3. De omslag naar meer agrarisch en particulier natuurbeheer

Door meer in te zetten op agrarisch en particulier natuurbeheer en minder op verwerving van gebieden voor grote natuurbeherende organisaties, wordt er meer op realisatiewijze gestuurd dan op het realiseren van natuurdoelen (biodiversiteit). Daardoor dreigt er minder aandacht te bestaan voor het oorspronkelijke doel, namelijk het behoud of het vergroten van de biodiversiteit. Niet alle natuurdoelen kunnen door agrarisch beheer gerealiseerd worden en niet elke locatie is geschikt voor dit type beheer. Ook kunnen er vertragingen ontstaan wanneer in een gebied geen particuliere beheerder wordt gevonden (Nationaal Groenfonds, 2004). Daar komen de eerder genoemde onduidelijkheden over begrenzingen nog bij.

4. *Geen integrale afweging tussen natuurdoelen, milieucondities en locaties*
LNV heeft geen integrale afweging gemaakt bij keuzes voor natuurdoelen, locaties en milieucondities. Zo is bij het opstellen van de natuurdoelenkaart niet overall nagegaan of een bepaald natuurdoel te realiseren is in een bepaald gebied, gegeven de milieu- en watercondities. Er is ook niet nagegaan welke maatregelen eventueel nodig zouden zijn en wat dat zou kosten. Ook de locatiekeuze en de exacte begrenzing van de EHS-gebieden is daarbij van belang. Zo komt het voor dat EHS-gebieden anders zijn begrensd dan de eenheden voor de waterhuishouding, waardoor verdrogingsproblemen niet binnen het gebied kunnen worden opgelost.

Verbetering van sturing en uitvoering is nodig

De Algemene Rekenkamer heeft de minister van LNV aangeraden de genoemde knelpunten aan te pakken en doet in haar rapport aanbevelingen om de sturing en de uitvoering te verbeteren (zie 'Ecologische hoofdstructuur' www.rekenkamer.nl). Bij het formuleren van de aanbevelingen hebben we rekening gehouden met de voorstellen voor de nieuwe Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) (LNV, 2006b). Zo moet de minister van LNV vóór de invoer-

ring van de WILG heldere kaders formuleren en duidelijke afspraken maken met de provincies over doelen, planologische bescherming, monitoring, natuurkwaliteit, enz. Ook de ligging moet zoveel mogelijk op perceelsniveau duidelijk zijn, zodat alle betrokkenen weten waar zij aan toe zijn. De ministers van LNV en VROM zouden actiever moeten bevorderen dat de planologische bescherming van de EHS tot stand komt.

Verder zou de minister van LNV ervoor moeten zorgen dat de subsidies voor agrarisch beheer doelmatiger worden ingezet. Tot slot vindt de Algemene Rekenkamer dat LNV de toepassing van het vrijwilligheidsprincipe moet heroverwegen en een integrale afweging moet maken als het gaat om natuurdoelen, vorm van beheer, locaties en milieukwaliteit.

De Algemene Rekenkamer zal de komende jaren blijven volgen of de aanbevelingen voor de verbetering van de sturing en de uitvoering worden opgepakt.

Literatuur

Bal, D., H.M. Beije, M. Fellinger, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff, 2002. Handboek Natuurdoeltypen. Expertisecentrum LNV, Wageningen.

IPO & RIZA, 2005. Concept - Landelijke inventarisatie van verdroogde gebieden en projecten verdrogingsbestrijding, versie 29 juli 2005. Interprovinciaal Overleg en RIZA, Den Haag.

Lammers, G.W., A. van Hinsberg, W. Loonen, M.J.S.M. Reijnen & M.E. Sanders, 2005. Optimalisatie Ecologische Hoofdstructuur. Milieu- en Natuurplanbureau Rapport nr. 408768003. Milieu- en Natuurplanbureau, Bilthoven.

LNV, 2003. Landelijke Natuurdoelenkaart. Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 200 XIV nr. 63. Sdu, Den Haag.

LNV, 2006a. MJP2, Meerjarenprogramma Vitaal Platteland 2007-2013. Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 29 435 nr. 19. Sdu, Den Haag.

LNV, 2006b. Regels inzake de inrichting van het landelijke gebied (Wet inrichting landelijk gebied), voorstel van wet. Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 509 nr. 2. Sdu, Den Haag.

Nationaal Groenfonds, 2004. Belangstelling voor particuliere natuuraanleg. Uitkomsten van een marktonderzoek. Nationaal Groenfonds, Wageningen/ Hoevelaken.

Sanders, M.E., C.A. Múcher & R. Haveman, 2006. Monitoring Natuurdoelen Beleidsprestaties, meetgegevens en landsdekkende bestan-

den. Alterra, Wageningen (te verschijnen).

Taskforce Verdroging, 2006. Verdrogingsbestrijding: een nieuwe impuls. Advies van de Taskforce Verdroging aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, uitgebracht op 31 mei 2006 aan de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies, aan de dagelijkse besturen van de waterschappen. Taskforce Verdroging, Utrecht.

VenW, LNV & VROM, 2004. Meerjarenprogramma Ontsnippering. Etcetera Grafische Producties, Den Haag.

VROM, LNV, VenW & EZ, 2006. Nota Ruimte. Deel 4. Sdu, Den Haag.

VROM-inspectie, 2004. Landelijke Rapportage VROM. Brede gemeenteonderzoeken 2003 en 2004. VROM-Inspectie, Den Haag.

VROM-inspectie, 2005. Grenzen aan natuur? Een onderzoek naar de doorwerking van de EHS in streekplannen en bestemmingsplannen. VROM-Inspectie, Den Haag.

Summary

Netherlands Court of Audit: improve steering and implementation of policy to realise a National Ecological Network

The Netherlands Court of Audit conducted an audit on government policy introduced in 1990 to create a national ecological network of high-quality, protected nature areas (EHS). This court investigated if the policy is a suitable instrument to protect biodiversity and what has been realised so far: How much nature has been developed, do these areas have a high natural value, do the areas form a coherent network and is the network well protected? Also the underlying causes of policy implementation problems are determined. In order to ensure that the network will be realised as planned eight recommendations have been given to steer the policy process better and to remove obstacles to implementation.

Drs. S.J. van Leeuwen, drs. M. Gorrée & dr. A. Bles-Booij
Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
e-mail: s.vanleeuwen@rekenkamer.nl
m.gorree@rekenkamer.nl
a.blees@rekenkamer.nl

Het volledige rapport en de reactie van de ministers zijn te downloaden van de website www.rekenkamer.nl